

MARCUSJAAR B-2020-2021
ZONDAG: ADVENT-1
DATUM: 29 november 2020

Evangelie: Mc 13,33-37

Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Marcus

- ³³ Kijk uit, wees waakzaam.
 Want je weet niet wanneer het moment daar is.
- ³⁴ Het is als met iemand die naar het buitenland is,
 zijn huis heeft achtergelaten en het beheer heeft overgedragen
 aan zijn knechten, ieder zijn eigen taak,
 en aan de poortwachter heeft opgedragen om waakzaam te zijn.
- ³⁵ Wees dus waakzaam,
 want je weet niet wanneer de heer des huizes komt,
 's avonds laat of midden in de nacht
 of bij het kraaien van de haan
 of bij het eerste ochtendlicht,
- ³⁶ zodat hij niet onverwacht komt en jullie in slaap vindt.
- ³⁷ Wat Ik jullie zeg, zeg Ik tegen iedereen:
 wees waakzaam.'

KBS Willibrord 1995

- 1) Met de eerste zondag van de advent begint een nieuw kerkelijk-liturgisch jaar. De evangelist van dienst in het zogenoemde B-jaar is Marcus.
- 2) In het evangelie van deze zondag horen we **vermaningen tot waakzaamheid**, nl. in het slotgedeelte van hoofdstuk 13, die bij Marcus de '**apocalyptische rede**' wordt genoemd. In Mc 14,1 begint nl. het passieverhaal.
- 3) In hoofdstuk 13 zijn woorden en gelijkenissen van Jezus verbonden met de aankondiging van de parousie (wederkomst) van de Mensenzoon. Sommige leerlingen vragen naar *tekenen* waaraan men het nakende einde zal herkennen (zie 13,4: '*Vertel ons, wanneer zal dat allemaal gebeuren en aan welk teken kunnen we herkennen dat het zover is?*')
- 4) Jezus geeft enkele toelichtingen. Het is echter niet zijn bedoeling *hun nieuwsgierigheid* door 'apocalypse', d.w.z. door *onthulling* te bevredigen, maar hen wel tot **kritische waakzaamheid** aan te sporen.
- 5) In heel die rede (hoofdstuk 13) worden oorspronkelijk op zichzelf staande onderdelen door bijna tegenstrijdige gedachten samengehouden:
 °*enerzijds* het nakende einde en
 °*anderzijds* de stelling dat niemand buiten de Vader het tijdstip van dit einde kent. Daarop wordt **een oproep tot waakzaamheid** geënt die de rede afsluit. Dat zijn de verzen 33-37, *de evangelieperikoop voor deze eerste zondag van de advent B*.
- 6) De verzen 33-37 zijn de gevolgtrekking van vers 32: '*Niemand weet wanneer die dag of dat moment zal aanbreken, de engelen in de hemel niet en de Zoon niet, alleen de Vader.*'

Waakzaamheid is geboden = d.w.z. bereidheid voor de komst van de verheerlijkte Heer:

*Zie o.a. 1 Tes 5,6: *'Wij behoren niet toe aan de nacht en de duisternis, dus laten we niet slapen, zoals anderen, maar waken en op onze hoede zijn.'*

*Zie 1 Kor 11,26: *'Dus altijd wanneer u dit brood eet en uit de beker drinkt, verkondigt u de dood van de Heer, totdat hij komt.'*

*Zie Rom 13,11: *'U kent de huidige tijd: het moment is gekomen waarop u uit de slaap moet ontwaken, want de redding is ons meer nabij dan toen we tot geloof kwamen'.*

- 7) De noodzaak tot waakzaamheid wordt geïllustreerd met een 'soort rampparabel' = de gelijkenis van de deurwachter.
- 8) Goede exegese (E. Henau*, p.116) legt uit dat die enkele verzen (33-37) een hybride (heterogeen) geheel vormen, samengehouden door *het thema van de waakzaamheid*. Hoewel de man die op reis gaat aan zijn *dienaren* (mv.) het beheer van zijn goederen overdraagt, heeft slecht *één van hen*, de deurwachter, de opdracht waakzaam te zijn.

9) Boodschap:

- 9.1 De gelijkenis van de deurwachter hoort tot een *brede groep van eschatologische uitspraken*. De figuur van 'de komende' of 'de op de wolken verschijnende Mensenzoon' staat daarin in het middelpunt.
- 9.2 Verder doorgedacht wijzen al die uitspraken *op een toekomstig gebeuren*, nl. dat God met al zijn macht en heerlijkheid in deze tijd zal binnendringen.
- 9.3 Jezus heeft *dat* op het oog wanneer hij de profetische heilsverwachting overneemt en uitbreidt.
- 9.4 Jezus heeft van dit beslissend optreden van God *duidelijk getuigenis afgelegd door zijn werkzaamheid* (zijn optreden in woord en daad). M.a.w. de eindverwachting is *een stuk evangelie geworden dat men uit het geheel niet kan wegsnijden zonder het evangelie te verminken. Dat betekent dat men verkeerd met het evangelie omgaat als men in een grote boog om die verwachting van Jezus heen loopt, wat wel gebeurt.*
- 9.5 Maar onmiddellijk is hierbij te zeggen dat het Jezus *geenszins te doen was om de apocalyptische beschrijving van toekomstige gebeurtenissen*. In de aankondiging van dit gebeuren steekt zeker een apocalyptisch moment, maar dat is *'punctueel'* – dit betekent: het hele gewicht van de apocalyptische rede ligt hierop dat toehoorders (lezers) vanuit die toekomst aangesproken worden en bewust in 'crisis' gebracht worden, *een crisis die enkel door ommekeer, bekering, kan opgeheven worden.*
- 9.6 De uitbeelding is dus een *randgegeven* (of 'periferisch' te noemen) en *heeft eigenlijk niet veel met de kern van de zaak te maken*.
Voor *de homiletische verkondiging* geldt meteen duidelijk *de ernstige aanbeveling*:
°de beschrijving van kosmische catastrofes verzaken
°en *alle aandacht richten op de geboden waakzaamheid t.o.v. Gods ingrijpen in wereld en geschiedenis.*
- 9.7. Maar
 - °Hoe dit verstaan?
 - °En wat is wachten en waakzaamheid?
 - °En welke betekenis en inhoud in onze tijd en wereld?*"Dit laatste (geboden waakzaamheid t.o.v. Gods ingrijpen in wereld en geschiedenis) is niet zo gemakkelijk: men laat er zich vlug toe verleiden de vermaning tot*

*waakzaamheid weinig ernstig te nemen. Na tweeduizend jaar vergeefs wachten is de bekoring groot om zich dan maar definitief naar de wereld te wenden. Hier dienen we terug te grijpen naar vers 34 van onze perikoop. Het beeld van de dienaars aan wie het beheer wordt overgedragen wijst er op dat van ons geen **onledig** wachten verlangd wordt. Het is duidelijk **dat gedurende dit wachten iets moet gebeuren, dat aan dit wachten inhoud geeft.***

*Maar hiervoor kunnen wij slechts verwijzen naar alles wat door het evangelie van de christen verlangd wordt aan inzet. Maar die dient gekleurd te worden door de toekomstverwachting waarvan het evangelie ook spreekt. Wie deze toekomstverwachting, waaruit waakzaamheid en verantwoordelijkheid voortspruiten, niet heeft, **verslaapt** zijn leven. **Hier vinden we dus een beschrijving van de christelijke existentie die zich beweegt tussen twee polen:***

°enerzijds de zekerheid van het nakende einde en

°anderzijds de onzekerheid omtrent het tijdstip van dit einde.

In dit spanningsveld verloopt het bestaan van de christen. De enig mogelijke houding die hieruit voorspruit is de waakzaamheid.” (E. Henau, p. 117).*

10. Enkele notities uit de commentaar van Egbert ROOZE, *Marcus als tegenevangelie*, Halewijn, Antwerpen, 2012, 272 pag.

Over de apocalyptische rede (Mc 13,3-37)

“Als de zaken met de tempel er zo dramatisch voorstaan, wat is dan nog je hoop? Is een verwoesting van de tempel het ‘einde van de tijden’, of is er daarachter nog een perspectief? Waar moet zulk een messiaanse gemeenschap op letten? Hoe doorzie je de tijd, zodat er toch uitzicht komt en je niet fatalistisch wordt? Want dan regeert het fatum, het lot, dat je onvermijdelijk overkomt.

*Deze thematiek wordt in Marcus 13 behandeld. **Juist in barre tijden heb je een Thorabril nodig, een ‘doorkijkbril’ die je zin en richting geeft.** Een doel (telos in het Grieks) waarnaar je reikhalzend blijft uitkijken.*

Het werkwoord ‘kijken’ (Grieks: blepein) in zijn verschillende betekenis en het werkwoord ‘zien’, onderkennen (Grieks: eidon) worden nu de sleutelwoorden waarmee je dit hoofdstuk kunt indelen. Ze komen beide viermaal voor.

Hier volgt dan de indeling die Rooze geeft. Wij nemen hieruit wat de perikoop van deze zondag betreft, nl. de verzen 33-36:

...

g. Het vierde kijk uit, de waakzaamheid; v. 33-36

In dit laatste advies wordt de standvastigheid onderbouwd met ‘waakzaamheid’. Dat is de tweede imperatief die na kijk uit komt: wees waakzaam, want ge weet niet wanneer de kairos er is (v. 33). Het kader waarin dit laatste kijk uit staat is de wakkerheid om de kairosmomenten te zien en vanuit die momenten te handelen. Tijdens de Joodse Oorlog is die kairos er niet, maar de verleiding is heel groot om in slaap te vallen en er niet meer in te geloven....

...

Natuurlijk geeft de tijd van verwoesting niet zoveel reden tot wakker blijven. Dat is de kracht van structurele verdrukking: het drukt je ook moreel naar beneden. Blijf

maar eens voortdurend wakker! Dat wordt ook uitgedrukt in de volgende verzen (Mc 13,33-37)... de tekst (perikoop van deze zondag)

*In het eerste gedeelte van v. 34 horen we iets van de **godverlatenheid**: een mens is weg van het volk en laat zijn huis achter. Wie zal bij 'zijn huis' niet denken aan het huis van God, het bedehuis, de tempel. Het is verlaten. God is weg van zijn volk'... Weg van zijn volk zijn: in niet-Bijbelse tekst betekent dat gewoon 'op reis', 'in het buitenland', maar hier klinkt dat veel dramatischer: **God is weg van zijn volk, van zijn tempel, weg van het huis waar Hij zijn woning heeft. Israël voelt zich godverlaten.** Israël heeft wel de volmacht gekregen om Gods werk voort te zetten. Er is zelfs een deurwachter (niet: deurwaarder) aangesteld, die als specifieke taak heeft zichzelf en de uitverkorenen wakker te houden. Deze deurwachter, zo betoogt Veenkamp, is het beeld van de gemeente te midden van de vele knechten, zodat ieder voor zich de heerschappij van God in een tijd van godverlatenheid kan uitoefenen.*

Het viervoudige 'kijk uit' loopt uit op deze alertheid. Het is niet alleen aangezegd aan de klein kring, maar ook in het laatste vers 37 tot allen die dit lezen. Zoveel mogelijk messiaanse mensen mogen betrokken worden in deze wakkerheid. Het heeft geen zin dat Marcus hen viermaal oproept, als het überhaupt niet mogelijk zou zijn. De apocalyptische rede geeft wel de ernst van deze woestaardige tijd aan, maar ook al tegenwerk.

(Pag. 168-169 + 180-11)

Bibliografie

1. Ernest. HENAU, *Mc 13,33-37. Vermaningen tot waakzaamheid*, in: *Dichtbij is uw woord. Exegetische commentaar bij het Marcus-evangelie, jaarcyclus B en Handelingen*, Uitgave: Werkgroep Sacerdos, Mechelen, Vlaamse Bijbelstichting, Leuven, s.d. 238 p.
2. Paul. KEVERS, *Eerste zondag van de advent*, in: *De Bijbel lezen in woord en daad, B-Jaar*, Halewijn, Antwerpen, 2008, p. 7-8.
3. *Wegwijzer B-cyclus. Toelichting bij de Schriftlezingen voor de zondagen, B-Jaar*; teksten samengesteld door de pastorale werkgroep Oost-Gelderland, teksten van Drs. W.H.J.M. Berflo (staflid voor Bijbelse vorming), Emmaüs, Brugge, KBS, Boxtel, voor de eerste zondag van de advent B, zie pag 10-11.